

March 23, 1967

**Bulgarian State Security Chairman Angel Solakov's
Report at a Bulgarian Communist Party Plenum**

Citation:

"Bulgarian State Security Chairman Angel Solakov's Report at a Bulgarian Communist Party Plenum", March 23, 1967, Wilson Center Digital Archive, Central State Archive, Sofia, Fond 1-B, Record 34, File 52. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group. <https://digitalarchive.umd.edu/document/112532>

Summary:

According to the State Security Committee chair, Angel Solakov, there has been a major shift in the policies of the West towards the Soviet bloc. While during the 1950s military face-off was often considered an option, in the late 1960s such possibility has been largely ruled out. Consequently the US and their allies in Western Europe are focusing their efforts on fighting socialism around the world through peaceful means, such as strengthening economic and cultural ties with the Soviet bloc countries. This calls for a change in the strategy of the State Security Committee intelligence operations. Solakov also reports on the anti-Soviet activities of the Chinese and Albanian intelligence services across Europe.

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan

П Л Е Н У М

НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА
КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

23. III. 1967 год.

ПЪРВО ЗАСЕДАНИЕ

/Открито в 9 часа/

ПРЕДС. БОЯН БЪЛГАРАНОВ: Откривам заседанието на Централния комитет на БКП.

Има предложение за следния дневен ред:

1. Утвърждаване план за подготовката на пленум на Централния комитет на партията по някои основни проблеми от развитието на страната.

Докладчик др. Станко Тодоров.

2. Обсъждане някои въпроси във връзка със свикването на конгреса на ТКЗС.

Докладчик др. Тодор Живков.

3. Информация за разговорите на нашата делегация с Политбюро на ЦК на КПСС, състояли се в Москва на 13 и 14 март т.г.

Докладчик др. Живко Живков.

4. За подривната дейност на империалистическите разузнавания и китайските разколници против НРБ и борбата на Държава сигурност за нейното осуетяване.

Докладчик др. Ангел Солаков.

Има ли други предложения? - Няма.

Който е съгласен, моля да гласува с вдигане на ръка. Приема се.

Има думата др. Станко Тодоров.

1. 37. 52

/След почивката/

ПРЕДС. ТАНО ЦОЛОВ: Другари, нашата работа продължава.

Има думата за доклад др. Ангел Солаков.

АНГЕЛ СОЛАКОВ: Другарки и другери, Политбюро възложи на ръководството на КДС да информира ЦК за подривната дейност на империалистическите разузнавания и китайските разколници срещу НРБ и борбата на ЦС за нейното осуетяване.

Едва ли е необходимо да отбелязваме, че подобна информация до Априлския пленум на партията беше невъзможна. Фактът, че внес ЦС се отчита пред Централния комитет за своята дейност, както се отчита редовно пред Политбюро и Секретариата, говори за ленинския дух в ЦК на партията, за последователното и неотклонно прилагане на колективното начало в ръководството на всички участници на партийното и държавно строителство.

I. КАКВО ЦЕЛЯТ ИМПЕРИАЛИСТИЧЕСКИТЕ РАЗУЗНАВАНИЯ В СВОЯТА ПОДРИВНА РАБОТА СРЕЩУ НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Всички данни, с които разполагаме ние и братските органи на Държавна сигурност, говорят по най-безспорен начин, че империалистическите държави засилват разузнавателната дейност срещу страните от социалистическия лагер, в това число и срещу България, като за тази цел хвърлят огромни сили и средства.

От територията на Турция, Гърция, Австрия, ГФР, Франция и Англия срещу България работят десетки разузнавателни служби, които разполагат с хиляди разузнавачи, големи финансови и материални възможности. Особена активност проявяват американските разузнавателни центрове във Франкфурт на Майн, Виена, Цариград, Атина и Кавала; гръцките - в Атина, Гъмърджина, Ористиада, Драма, Серес; турските - в Цариград, Одрин и Лозенград; западногерманските - в Западен Берлин, Франкфурт на Майн, Мюнхен, Щутгарт и Кьолн.

177. 1. 37 а. а. 52

Как да се обясни обстоятелството, че империалистическите държави с нарастващи темпове извърлят огромни сили и средства, за да водят разузнавателна дейност срещу наши лагер ?

Главната причина за това е могъщият подем на световната социалистическа система. Съветският съюз и останалите социалистически страни развиват с бурни темпове своята икономика, подобряват материалното благосъстояние на трите се и укрепват морално-политическото единство на своите народи.

Отмина времето, когато империалистите можеха да се надяват на помощ отвътре. Днес класовият враг в социалистическите страни, в това число и в България, е лишен от икономическа и политическа база и не представлява организирана сила. Народната власт в социалистическите страни е непоклатима.

Всичко това затруднява работата на империалистическите разузнавания. Те са принудени да търсят нови пътища и начини за проникване в социалистическите страни, да къвлят нови сили и средства, да използват всички достижения на съвременната наука и техника.

Какви цели преследват империалистическите разузнавания със своята подривна дейност срещу България ? - Това са същите цели, които империалистическите държави преследват по отношение на всички страни от социалистическия лагер.

В края на миналото десетилетие управляващите кръгове на империалистическите държави провеждаха по отношение на Източна Европа политика, насочена към ликвидиране на социалистическия строй по взоръжен път. Тази политика обаче претърпя пълен провал. В обстановката на все повече задълбочаващите се вътрешни противоречия на империализма и при сегашното съотношение на силите в света, САЩ и съюзниците им от НАТО, лишени от социална и политическа опора в социалистическите страни, стигнаха до извода, че такава задача е неизпълнима, че военната намеса на Запада във вътрешните работи на социалистическите страни може само да доведе до възникване на световна термоядрена война, която би ускорила гибелта на цялата капиталистическа система.

100
 100-4-37-52

При тази обстановка Западът измени своята тактика и сега залага на друга карта - разбиване единството на социалистическите страни и подриване на съществуващия в тях политически строй с т.н. "мирни средства". Този курс на империалистическите разузнавания бе утвърден с доктрината "Кенеди", която бе възприета от всички империалистически държави.

В съответствие с тази доктрина в едно свое изказване през 1964 г. президентът на САЩ Джонсън официално заяви, че американското правителство ще "строи мостове през пропастта, отделяща САЩ от страните на Източна Европа", чрез разширяване на търговията, туризма, обмяна на идеи с тези страни и "оказване на помощ".

С какви цели се върши това ?

Първата цел е компрометиране сътрудничеството между социалистическите страни, разбиване на тяхното единство, намаляване ролята и влиянието на Съветския съюз.

За постигането на тази цел империалистическите държави залагат преди всичко на изострянето на съветско-китайските отношения. Затова те полагат огромни усилия за задълбочаването им. С редица политически, икономически и пропагандни кодове правят всичко възможно, за да внушат на китайците мисълта, че Съветският съюз заради собствени интереси е тръгнал към подобряване на отношенията си със САЩ, пренебрегвайки войната във Виетнам и даже е готов да подпише с тях съглашение в ущърб на интересите на другите страни и преди всичко на Китай. Това те вършат с китрат сметка, че дават в ръцете на китайските ръководители допълнително измислени аргументи в подкрепа на техните антисъветски позиции.

Империалистическите държави разчитат твърде много^и на някои икономически трудности и наличието на националистически тежнениа в отделни социалистически държави. Според Бжезински - член на Съвета по планиране политиката на Държавния департамент в САЩ, в социалистическите страни на Източна Европа рано или късно национализмът щял да вземе връх. Задачата на политиката на САЩ била да спомогне за развитието на този процес с по-

БСА, Ф. 1 оп. 37 а. с. 52

гъвкав и диференциран подход към отделните социалистически държави.

Втората цел е подриване на международния авторитет на социалистическите страни и особено на Съветския съюз. За постигане на тази цел империалистическите разузнавания и пропагандните центрове разпространяват какви ли не изфабрикувани от тях "факти" и "данни", от които се правят отрицателни изводи за социалистическото общество, клевети се Съветският съюз и другите социалистически държави, че преследвали користни цели при оказване помощ на слаборазвитите държави, че възстановявали капитализма в своите страни и т.н., и т.н.

Третата цел е разстройване на морално-политическото единство на народа в отделните социалистически страни.

Атаката е насочена главно срещу комунистическите партии, за тяхното компрометиране и отслабване на ръководителите им роля. Особено внимание се обръща на идеологическата обработка на интелегенцията и младежта, на безпартийните специалисти и националните машинства.

За постигането на тези цели е мобилизирана цялата държавна машина на империалистическите страни. За тяхното осъществяване те използват политиката, дипломатията, идеологическата борба, международната търговия, науката и пр. Будещото място принадлежи на разузнавателните организации прикрити в стотици правителствени комитети, комисии, научноизследователски институти, учреждения, информационни агенции, редакции, издателства и др.

Да вземем за пример английското разузнаване. От 1958 г. насам то провежда една непрекъснато действаща операция против социалистическите страни, наречена "Лъотей". Провеждането и организирането на операцията е възложено на специален орган - постоянна група, създаден по решение на "Официалния комитет" по въпросите на комунизма зад граница при Министерския съвет.

В постоянната група участвуват следните учреждения: Министерство на външните работи, Интелиженс съврис, английската контрразузнавателна служба /МИ-5/, Военното

ИДА, Ф. 1, к. 37, л. 52

министерство и др.

Същността на непрекъснатото действащата операция "Льотей" е описана по следния начин в един от документите:

"Изразявайки се образно, тя се заключава в изсмукването от всички възможни източници на всички разузнавателни данни, отнасящи се за избран тип обекти, дестилиране на изсмукания материал до неговата най-вредоносна форма и в постепенното обратно изливане на същия материал върху обектите капка по капка. Процесът на изсмукването може да продължи месец, дори година. Процесът на дестилиране трябва нормално да продължи няколко седмици. Процесът на обратното изливане в повечето случаи ще трае по всяка вероятност години и дори десетилетия. И така "Льотей" практически ще продължи дотогава, докато продължава "съвместното съществуване" и неговите темпове ще се колебаят в зависимост от колебанията на температурата на студената война. От всяка стотинца капки, предназначени за специалния обект / за да ги получим, може би ще са необходими години/, едва ли повече от 5 бляха попаднали в целта и повече от една би причинила нараняване. И понеже ние не знаем предварително кои 5 попадат в целта или коя една ще причини нараняване, ние трябва да полагаме еднакви усилия и по отношение на стоте".

Това е един малък цитат от един от многото документи. Както виждаме, в него образно и цинично е разкрита целта на операцията.

За засилване и задълбочаване на така наречените китайско-съветски противоречия са предназначени много мероприятия и специални операции на английското разузнаване. Първата операция датира от 1958 г. След това са проведени още много други.

Не остава по-назад и американското разузнаване. То даже отиде по-далеч от англичаните, като разработи и публикува голям документ за т.н. "кризисни" явления в икономиката на Съветския съюз и социалистическите страни. Този случай е безпрецедентен в историята на разузнавателните органи, които по принцип не излизат със свои публикации в печата.

67

ИЗДАНИЕ 37-50

Империалистическите държави и техните разузнавателни служби отчитат важната роля на България в социалистическата система, поради което все повече засилват подривната си дейност срещу нас.

Разузнавателните организации не са лишени от чувството за реализъм. В своите документи те отчитат, че след Априлския пленум България тръгна с бързи крачки към ускорено социалистическо развитие.

На Деветия конгрес др. Т. Лизков изтъкна, че са настъпили важни изменения в социално-класовата структура на нашето общество. Измененията в редовете на работническата класа, селяните-кооператори и народната интелигенция, повишаването на материалното и културно равнище на трудещите са укрепили още повече морално-политическото единство на народа.

В резултат на това политическата престъпност непукизната намалява. През 1966 г. броят на лицата, уличени в различна степен в провеждането на вражеска дейност, спрямо 1955 г. е намалял девет пъти. Разбира се, този факт е показателен и в друго отношение. След Априлския пленум органите на ДС насочиха усилията си само срещу лицата, които действително провеждат вражеска дейност.

За всичко това империалистическите разузнавания си дават добра сметка и бързо се нагаждат към новата обстановка, за да решат големите политически цели, които преследва империализмът спрямо България.

За илюстрация ще посочим западногерманското, турското и гръцкото разузнаване.

В общия антикомунистически план на империализма ГФР изпълнява определена роля по отношение на България. От страните-членки на НАТО единствено на нея е възложено два пъти годишно да изготвя доклади за политическото и икономическото състояние на НРБ, които специално се разглеждат на пролетната и есенната сесии на НАТО.

Правителството на ГФР полага големи усилия за установяване на дипломатически отношения с България и сключване

№ 1 37 50

на спогодба за културно сътрудничество. В установяването на дипломатически отношения с НРБ лежи замисълът за поддържане престижа на ГДР, укрепване международните позиции на ГДР и намаляване ролята и влиянието на Съветския съюз в България. Културната спогодба би ги улеснила в замисъла за проникването на мечтаното от тях немско влияние у нас и естествено, за разширяване на възможностите им за разузнавателна дейност срещу НРБ.

В тези направления разузнаването на Гелен развива значително активна дейност. Временно пребиваващи разузнавачи и агенти, както и някои сружители в Търговското представителство на ГДР в София активно издирват и установяват връзки с бивши представители на германски фирми в България със завършилите в хитлеристка Германия български специалисти и др., създават нови връзки сред активните слоеве от нашето население, разлагат някои лица политически и морално, за да ги превърнат в оръдия за постигане на политическите цели, които ГДР преследва спрямо България.

Активно работи срещу нашата страна и турското разузнаване. Комитетът за държавна сигурност разполага с автентични документи, от които се вижда, че националистическите прояви и изселническите настроения сред българското население от турски произход са резултат на планомерна и системно провеждана дейност от турските разузнавателни органи.

В т.н. "Специален план за психологическа отбрана" е поставена основната цел - турските малцинствени групи в чужбина да живеят като силни общества в културно, стопанско и социално отношение, близко свързани и чувстващи закрилата и подкрепата на "майката родина".

Предвидените в тази насока мероприятия се свеждат към следното: повишаване чувството на доверие на турските малцинства зад граница към турската национална мощ и суверенитет; предпазването им от вредни влияния и течения; основаване на дружества; изпращането на турски книги, вестници, списания, духовници и пр.; откриване на училища с преподаване на турски език; издаване на печатни произведения

7

1.07.34 а.с. 52

откриване на културни центрове; оказване на материална помощ и пр.

Подобна роля играе и гръцкото разузнаване /КИП и Алфа-2/. То провежда активни мероприятия за разпалване на антибългарска пропаганда и настроения в Гърция за запазване напрежението на Балканите, за "доказване", че опасността за Гърция идва от "север".

II. СЪБИРАНЕТО НА РАЗУЗНАВАТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ ОТ ИМПЕРИАЛИСТИЧЕСКИТЕ РАЗУЗНАВАНИЯ ЗА НАШАТА СТРАНА - ТОТАЛЕН ШПИОНАЖ

През последните години срещу НРВ водят активна подривна дейност не само отделни, национални разузнавателни служби, а цяла коалиция, съюз от империалистически разузнавателни центрове, начело с ЦРУ на САЩ. Най-активно действуват срещу нашата страна американското, английското, западногерманското, френското, гръцкото и турското разузнаване.

Активна разузнавателна дейност срещу България на наша територия водят и китайското и албанското разузнаване.

Главните си усилия ДС насочва срещу дейността на империалистическите разузнавания. В същото време ние следим дейността на разузнавателните органи на китайците и албанците.

Дейността на капиталистическите разузнавания срещу нас е насочена преди всичко към узнаване на нашите тайни. Шпионажът лежи в основата на цялостната подривна дейност на противника. Няма област от нашия живот, от дейността на партията и държавата, която да не се изучава от вражеските разузнавания.

Противникът се стреми да се добере до сведения за нашите въоръжени сили, за промишлеността, транспорта, за задълженията ни по Варшавския договор, за СМВ и пр. Особено внимание вражеските разузнавания отделят на данни, които могат да им послужат за осъществяване на подривно-психологически акции. Те се стремят да узнават предварително за решенията на ЦК и на правителството, за важни

ЦПА, Ф. 1 оп. 37 а. с. 52

политически събития и за настроенята всред населението за взаимоотношенията ни с братските социалистически страни и пр.

В някои капиталистически представителства в България и разузнавателни центрове зад граница са създадени специални картотеки на политически и държавни дейци, на военни и икономически обекти на наша територия, в които се нанасят всички новопостъпили данни и промени.

Вражеските разузнавания се стремят да узнават тайните ни преди всичко чрез наши граждани, които са успели да вербуват за свои агенти.

Противникът има сигурни свои съюзници сред враждебно настроените остатъци на свалените от власт власи. Без да се отказват от помощта на такива съюзници чуждите разузнавания добре разбират, че те могат да проникнат до нашите тайни само чрез ония наши граждани, които имат пряк достъп до тях. Към такива български граждани врагът насочва главно си внимание.

През последните години прави впечатление обстоятелството, че хора, които със своя произход или обкръжение не са предизвикали подозрения в органите на ДС, в определен момент се оказват на разположение на врага. Такъв е случаят с разобличените агенти на империалистическите разузнавания Иван-Асен Георгиев и Иван Данев Казанджиев. Такива примери има и в другите социалистически държави. Това са политически нездрави, оеснафили се лица, хора с неудовлетворени болни амбиции, обидили се на партията и народната власт карьеристи, нравствено и политически загнили граждани. Практиката показва, че тъкмо те стават лесна плячка за чуждите разузнавателни служби.

Какво представлява шпионинът Иван Данев Казанджиев?

Участувал в гражданската война в Испания, подпомагал партията, за което при народната власт получи директорски пост, народна пенсия и партийното и държавно доверие да работи по доставянето на оръжие за алжирските патриоти. Но всичко това не го удовлетворило. Мечтата му

73

КРА.Ф. 1.01.34 а.с. 52

била да забогатее и да отиде да живее на Запад. За тази цел получавал за своя сметка по 10% комисионно от алжирските закупчици на оръжие, като сумите внасял в западни банки. За да си осигури добър прием на Запад, той мина на открито предателство, като неколнократно събщи сведения на френското разузнаване за изпращането оръжие в Алжир.

Подобен е моралният и политически лик и на други разобличени и неразобличени шпиони.

В работата по установените агенти на чужди разузнавания ДС се ръководи от следната концепция: да не се бърза с арестуването и разобличаването на такива агенти в случаите, когато няма опасност за издаване на големи военни и държавни тайни; да се поддържа чрез тези агенти непрестанен контакт със съответните разузнавания, за да бъдем винаги в течение на задачите и целите, които си поставят, и на средствата и формите, с които се опитват да ги реализират; да помагаме за създаване в страната на спокойна обстановка, чужда на шпиономанията; да не създаваме политически затруднения на правителството.

Цялата работа на ДС в борбата срещу шпионажа е построена на тази основа. През последните 4 години сме разобличили 19 вражески шпиони, от които 5 чужденци. В подходящ политически момент, със санкция на ЦК, можем да разобличим няколко наши и чужди граждани - агенти на империалистически разузнавания.

Като правим оценка на нашата работа по шпионажа, трябва да отбележим, че благодарение на по-целенасочената и всеоткривателна дейност през последните 2-3 години ние знаем много повече за дейността на врага в нашата страна.

Трябва обаче да признаем, че ние все още не контролираме цялата дейност на империалистическите разузнавания в България и особено дейността на такова разузнаване, каквото е американското. Това е основна слабост на ДС в момента. За нейното отстраняване са хвърлени всички наши сили. Това е въпрос на чест за комунистите

КТА.Ф. 1 от 37 л.с. 52)

в ДС. В тази работа българската Държавна сигурност може и смята да покаже цялото си майсторство и оперативно изкуство.

За извършване на шпионаж вражеските разузнавания широко използват свои разузнавачи, работещи в дипломатическите и търговските мисии в нашата страна. В България работят 220 служители на дипломатически представителства на капиталистически и на необвързани страни. Няколко десетки от тях се занимават активно с разузнавателна дейност, а за други имаме сериозно основание да ги подозирам в принадлежност към разузнавателните органи. Вражеските разузнавачи-дипломати работят активно за подбиране, обработване и привличане на наши граждани в услуга на империалистическите разузнавания.

През последните 2-3 години някои от разузнаванията преустройват своята дейност и избягват да извършват вербовки на наша територия. Разузнавачите, работещи под дипломатическо прикритие в България, оказват помощ на своите задгранични центрове за извеждане зад граница на подходящите за тази цел лица, за да бъдат вербувани и обучени в капиталистическа страна, където опасността от провал е по-малка.

В същото време изключително активна и многолика е дейността на капиталистическите дипломатически представителства за събирането на всеотрадна разузнавателна информация. Предпочитан от тях начин за събиране на информации са официалните и неофициални контакти с наши граждани, приемите, служебните срещи с представители на икономически, административни, културни, търговски и други ведомства.

Бързият човек е най-добрата находка за чуждия разузнавач. Има наши граждани, които нямат мярка на приказките си. Особено опасно е, когато това са хора, които не пропускат възможност да посетят коктейлите и приемите в

Ктл, Ф 1 с. 37. 50

капиталистическите представителства. Такива хора се ласкаят от мисълта, че имат познанства с дипломати-чужденци, държат се с тях раболепно, готови са да им кажат всичко, което знаят. Често пъти съкровената им цел е да получат покана за безплатно гостуване зад граница, да издействуват издаването на свои непризнати у нас "художествени" или "научни" произведения или да получат дребе задграничен подарък.

Почти всички капиталистически представителства активно използват посещаващите ги наши граждани за събиране на разузнавателни сведения. Най-активни в това отношение са турското и гръцкото представителство. Почти всеки наш гражданин, който е посетил тези представителства бива подробно разпитван по различни въпроси. На някои от тях се възлагат шпионски задачи. Ето някои примери.

Неотдавна наш гражданин от Кърджалийско посещава турското посолство. Военният аташе го разпитва подробно за някои военни подразделения и за въоръжението им. Нанася съобщените данни на карта, като му възлага да ги провери отново и да събере други сведения.

Български войник многократно се обажда на турските военни аташета и иска среща. Когато бива пръв, той опитва да предаде на турците ролка със заснети секретни данни за военни подразделения. Срещу това поисква да му помогнат да избяга от страната.

Един от военните разузнавачи в гръцкото посолство посредством консулската служба установява контакт с посетител, след което продължава да го приема в дома си. Обедава му бързо издаване на виза за Гърция, но фактически протака въпроса, през което време го използва за събиране на някои сведения от политически и военен характер, а така също и за изучаване на лица, интересувани гръцкото разузнаване.

Трудослужац в началото на 1966 г. посещава американското посолство. Приемният го дипломат, макар да се страхува от провокация, внимателно го изслушва и с допълнителни въпроси събира интересувани го сведения.

документ 4.37.52

Гръцките разузнавачи в София активно работят и за вербуване на агентура из средата на гръцките политемигранти и български граждани от гръцки произход, които правят постъпки да посетят Гърция.

Така например гръцкият заместник-военен аташе завербува Мария Шаперас, съпруга на прокурора Шаперас, която искаше да се върне в Гърция, и в продължение на повече от една година я използваше за изучаване на интересувани го наши граждани. По нейни данни гръцките разузнавачи по-късно подхождаха към бивша служителка на МВР, чрез която установиха и събраха данни и за редица други лица.

За това как умело дипломатите-разузнавачи използват контактите си с български граждани за събиране на разузнавателна информация говорят изказванията на един дипломат-разузнавач: "При посещенията на български граждани в легацията и особено на такива недоволни от властта се получава добра информация. Тези граждани разказват всичко и на тебе не ти остава нищо, освен да извадиш бележник и да записваш това, което те интересува".

Има ясни разпоредения, включително и решение на ЦК на КП на партията, които са насочени към ограничаване и внасяне на ред при установяване на контакти с капиталистическите дипломатически представителства в страната. Министерствата, ведомствата, институтите, учрежденията и обществените организации могат да поддържат връзка с тях само чрез Министерство на външните работи и Комитета за приятелство и културни връзки с чужбина, а търговските работници - само чрез Министерството на външната търговия. Тези разпоредения обаче в някои случаи не се спазват.

Разузнавачите в дипломатическите представителства събират информация, предимно военна, и чрез лични наблюдения. През изтеклата година американските военни аташета сами или съвместно с колегите си от страните-членки на НАТО направиха опит да проникнат в голям брой поверителни обекти в страната.

ЦТА, Ф. 1 он 37 а. с. 52

Дипломатическите мисии не пропускат случай да съберат интересуващите ги сведения и от нашия ежедневен периодичен печат.

В последно време те подсилиха службите си за обработка на печата. Сега с тази работа се занимават общо 23 квалифицирани преводачи.

Поместването поради слаба бдителност на поверителни данни в нашите печатни издания създава възможност противникът по най-лесен начин да научава сведения които го интересуват. Ето защо ние предлагаме да се обсъди въпросът за създаване на специален орган, който да има грижата да контролира и подпомага печата в това отношение.

Противниковите разузнавателни служби от всяка страна на наша територия използват съвременни технически средства за разузнавателна работа. Военните разузнавачи и по-специално тези на САЩ и Гърция ползват миниатюрна електронна апаратура при обиколките си из страната, главно за разкриване местонахождението на режимни военни подразделения.

На територията на Гърция и Турция, както и в Американското посолство в София, са разположени мощни станции за прихващане на всички излъчвания на радиостанции и други средства за връзка на територията на НРБ.

Поради нарушаване на режима за водене на разговори по етера, противникът понякога предвзрително се научава за наши войскове учения, разкрива районите на провеждането им и изпраща там своите военни аташета, туристи, търговци.

Необходими са допълнителни мерки от страна на редица ведомства за закриване на тези канали за информация за противника. Успехите в борбата срещу шпионажа не зависят само от майсторството на служителите от ДС, но и от строгия ред и дисциплина в нашите учреждения и предприятия. Там, където няма ред, се промъква врагът.

БРА.Ф. 2 си 37 а. 52

Особено опасно за нашата сигурност е обстоятелството, че разузнавателните служби на главните империалистически държави през последните години използват за подривна дейност срещу нас представители на неутрални и развиващи се страни. Някои сътрудници на посолствата на такива страни и целите техни разузнавателни служби са се поставили в услуга на империалистическите разузнавания. Според оценката на френското разузнаване било необходимо да се поддържат тесни връзки с дипломати от развиващи се и неутрални страни, защото те били по-свободни при пътуванията си из страната, а българските граждани при контактите си с тях не били така бдителни и ставали източник на добра информация.

Бразелските разузнавания използват и други пътища за шпионска дейност срещу Народна република България.

Животът, цялата наша вътрешна и външна политика налагат да се разширяват контактите на българските граждани с ^{с поселидени} капиталистическите страни. Нашата партия никога не се е отличавала със сектентска ограниченост, а винаги е вървяла в крак с живота - а той, животът, властно диктува необходимостта от разширяване на външнополитическите, икономическите, научно-техническите и културните връзки с капиталистическите страни.

В резултат на тази политика нашата страна се посещава от година на година от все повече лица от капиталистическите страни. Докато през 1964 г.

КПА, Ф. 1 от 34 а. а. 52

техният брой беше 482 126, през 1966 г. достигна 781 488 с повече от 101 000 превозни средства. През периода от 1 януари до 15 март т.г. в нашата страна са влезли общо 78 268 граждани на капиталистически страни. През 1966 г. 28 367 български граждани посетиха капиталистически страни, от които в служебна командировка - 15 516, по частен път - 8851, и на екскурзия - 4800.

Естествено беше разузнавателните органи на САЩ, Англия, Франция, ГДР, Турция и Гърция да преместят своята дейност и се възползват от новите възможности, които им се откриха.

В един документ на английското разузнаване по този въпрос се казва: "В съвременните условия задачата се състои във вербовката на руски и граждани на другите социалистически държави, ^{на които се} в западни страни, това число: служещи в дипломатическите представителства, командировани специалисти, членове на различни делегации, моряци, шофьори, железничари и др.

Разполагаме с много данни, че разузнавачи и агенти на противника са преминали на работа в туристически, търговски, транспортни и други фирми и организации, които поддържат връзка с "балкантурист", наши външнотърговски центрове и други ведомства. Редица резидентури

ЦСА, Ф. 4 от 37. 52

на западногерманското разузнаване са устроени в частни търговски фирми и чрез тях провеждат шпионската си дейност.

Известна е туристическата фирма "Фрьолик-Райзен" със седалище в Хановер, чийто представител Волфганг Ян през 1962 година бе осъден в България за шпионаж.

С ДТП "Машиноимпорт" работи френската посредническа фирма "Содейкс". Известно е, че директорът на фирмата г-н Сарре, е полковник от френското разузнаване.

С България работи американската фирма "Парсънс Унтмор" с представителство в Париж, наградена в миналото от Конеди за най-добро представяне на американския капитал в Европа. Като представители на фирмата в България често идват Бернард Андре Лотие и Роже Шандалие, които работят за американското разузнаване.

Гръцкото разузнаване също използва търговски фирми и отделни търговци за разузнавателна дейност срещу нашата страна. Така например редица представители на фирмата "Апсис и сие Теофрасту" събират военни и други сведения и ги предават на гръцкото разузнаване.

Английското разузнаване /Интелижънс Сървис/ ползува като прикритие за събиране на разузнавателна информация за СИВ английското списание "Економист".

Могат да се приведат още десетки данни от този характер. Разбира се, от тях не може и не бива да се прави изводът, че всички капиталистически търговци и служители в туристически фирми са разузнавачи и агенти на противника и че търговията с тях е опасна и нежелателна. Друг извод трябва да се направи - ако има полза, може да се търгува и с капиталистически търговци - разузнавачи. Ще спечели обаче този, който е по-умен!

Американското разузнаване обръща сериозно внимание на подготовката на своите граждани, посещаващи България и другите социалистически страни. Те биват редовно

ЦСА, 4, 37, 22

инструктирани от какви въпроси да се интересуват при посещенията си в социалистическите страни, а също така какво поведение да имат. Преди да напуснат посетенията от тях страна, те са задължени да дават сведения за събраните данни в местното американско представителство.

Част от американските граждани, идващи на посещение в нашата страна, изпълняват разузнавателни задачи. Такива задачи изпълняваше Джорджис Луис Бисонет, член на Националния планов комитет на САЩ, който събираше сведения за икономическото положение в България и нейните търговски връзки с другите страни. Същата задача имаше и Курт Нонбауер, посетил страната като кореспондент.

Такива задачи изпълняват и редица граждани на ГФР, Гърция, Турция и Англия.

Западногерманският гражданин Курт, директор на туристическата фирма "Хумел", дошел като турист, направил опит да събере сведения за военните подразделения в Оливен и Думен.

Западногерманският гражданин Бекер, агент на американското и германско разузнаване, изпълняваше задачи за прехвърляне на граждани на ГДР в Западна Германия. За тази дейност той беше арестуван и осъден през 1966 година.

Гръцкото разузнаване особено активно използва за разузнавателна дейност гръцките граждани, посещаващи България. Така например повече от 100 гръцки търговци, научни дейци, транспортни работници и други лица изпълнява системно разузнавателни задачи срещу България.

Някои граждани от капиталистически страни, идващи като делегати на международни научни срещи, проявяват малък интерес към деловата работа на конгресите, а се насочват към определени наши специалисти, шарят из улиците на София с цел да се отскубнат от нашия поглед и надявайки се, че са ни надхитрили, отиват на срещи с дипломати-разузнавачи.

Така например на конгреса по балканистика пристигнаха като делегати и такива "учени" като професор Джеймс Кларк - бивш американски дипломат в София и кадрови

№ 4 с. 37, 52

разузнавач; Хю Шис Костамен - бивш разузнавач във военната мисия на САЩ в София; Елизабет Хил - преподавателка в разузнавателната школа на английското разузнаване; Василкос Лаурдас - агент на гръцката полиция и др.

КДС съзнава изключителната важност на работата за разкриване и разобличаване на онези капиталистически граждани, които посещават България с разузнавателни задачи. Необходимо е обаче да отчетем, че ние не излязохме достатъчно предвидливи и не се преустроихме своевременно за работа при новите условия, създали се в резултат на засиления търговски, научен, културен и туристически обмен. Сега работим енергично за преодоляване на изоставането.

Българските граждани, временно пребиваващи в капиталистическите страни, представляват особен интерес за вражеските разузнавания. Разузнавателните служби на противника активно изучават и обработват много наши граждани, пребиваващи в капиталистически страни, и се стремят да използват личните слабости на някои от тях.

През последните години само американското разузнаване е обработвало неуспешно за вербовка 15 наши граждани, между които: един посланик, три други дипломатически работници, един разузнавач, един инженер, един лекар.

За вербовка на наши граждани работят и разузнавателните служби на Англия, Франция, Турция, Гърция, Италия, Израел и Канада.

Вербовъчната работа, провеждана от противника спрямо нашите граждани, временно пребиваващи в капиталистическите страни, се съчетава с мероприятия за скланяне към измяна на родината, набирание на разузнавателна информация за нашата страна, изучаване на отделни интересувани ги лица, обекти и пр.

Характерен е случаят с продължителната активна обработка с цел вербовка на български специалист в Англия. През цялото време на пребиваването му той е бил активно разработван от английското контраразузнаване. Били

1965, 04 37 а. е. 12

заангажирани ръководителите му в научния институт, специалисти от други народности, екскурзоводи, шофьори на леки коли, продавачи на лотарийни билети, учители в училището, където се учело детето му, и не на последно място - неговите хазаи. След пълното му проучване английското контра-разузнаване пристъпило непосредствено към своята крайна цел - вербовката. За тази цел е бил отведен под благовиден предлог на гости в специална квартира на английското разузнаване. Нашият специализант обаче дал достоен отпор. След това той бил принуден да живее при много тежки условия.

Могат да се посочат много подобни примери.

Освен вербовката на български граждани, през последните години се забелязва едно друго явление - привличането на специалисти за работа в капиталистическите страни. Само през 1965/66 г. се останали в капиталистическите страни 62 специалисти. Не се завърна в родината инж. Маринов, член на правителствена делегация. В Англия остана и директорът на ДСО "Пирин" - инж. Боснаков, а във Виена - Киркор Сакалян - научен сътрудник от Физическия институт при БАН. Зад граница остана и арх. Петър Христов Райков от Главпроект, лауреат на Дмитровска награда, който се намира във Франция.

Ръководствата на някои министерства и ведомства понякога изпращат в чужбина свои специалисти и служители без право на дневни и квартирни пари. В повечето случаи издръжката им се поема от различни фирми, без това да е оформено предварително в съответни споразумения. В не малко от тези случаи нашите граждани сами уреждат издръжката си зад граница, договаряйки се с частни фирми и лица, което ги поставя в зависимост и се създават условия за тяхното компрометиране и използване от противника.

През м. януари 1966 г. група специалисти от Министерството на архитектурата по покана на фирмата "Ангер" посети ГФР и Австрия. На всеки член от групата били дадени пари от фирмата срещу разписка.

ЦПА, Ф 4 оп 34 а. с. 52

Има случай, когато командированите лица заминават заедно със семействата си, изпадат в затруднено материално положение и се принуждават да търсят допълнителни източници на средства.

Един професор от Софийския университет бил командирован в Англия. Понеже щял да замине със съпругата си и средствата му били недостатъчни, той предварително изпратил писмо в Англия до непознато за него лице с молба да му окаже материална помощ. Англичанинът се явил на определената средна гарата и за да го познае нашият професор, написал му името върху чистата страна на писмото, закачил го на гърдите си и започнал сред мнозинството да търси българския професор.

Огромното мнозинство от нашите граждани, посещаващи капиталистическите страни, се държат достойно, като истински патриоти. Но заедно с това трябва да признаем, че някои държавни и стопански органи, в това число и КДС, поради слаба бдителност и недоглеждане допускат да излизат зад граница неподходящи наши граждани, които лесно се поддават на подкупи, подаръци, чуждо влияние и излагат престижа на страната.

Ето някои примери.

Михаил Николов Донски – инспектор в Търговския отдел на ТАВСО, през 1965 г. водил преговори и сключил договор в Либия за превозване на пътници. Същият получил 520 щатски долара от контрагента си, за което е намалил цената на билетите и ТАВСО е загубило 70 хиляди долара.

Под покровителството на Теню Латев – бивш търговски директор на "Булгартабак", е работил частният търговец Марко Несторов. За "услуги" и комисионни възнаграждения той е получил 52 875 швейцарски франка и 5 300 долара чрез БН банка, 2 леки коли и много подаръци от западногермански фирми.

Ние бихме могли да продължим списъка на тези лица. Можем и да посочим как някои от тях, тръгнали по пътя

57

КДЛ, Ф. 4, кн. 37, л. 250

на покварата, стават лесна плячка в ръцете на империалистическите разузнавания. Понякога се питаме: "Нима се свършиха добрите хора в България, та редица недовства настояват и изпращат като специалисти в капиталистическите и развиващи се страни хора без политическа закалка и необходимите морални качества?" Такъв е случаят с Хенрих Натан Шпетер, на работа в Секретариата на ООН - Ню Йорк. Какво представлява Шпетер? Завършил Френски колеж, бил преводач в Съюзническата контролна комисия, където е поддържал извънслужебни връзки с английски и американски разузнавачи; карьерист, нечестен, нахален, наказван партийно; съпругата му има брат, изселен в Турция. Въпреки несъгласието на БДС и Министерството на външните работи, през м. май 1966 г. той беше изпратен в САЩ, където нарушава нормите за поведение на българските граждани в капиталистическите страни и излага престижа на НР България.

Още един пример. В продължение на много години в Обединения институт за ядрени изследвания в гр. Дубна /СССР/ нашата страна изпраща на специализация български учени. Понастоящем в този институт работят 36 български специалисти, от които само 5 са членове на партията. Някои от изпратените не са подбрани добре в политическо отношение. Ето как разсъждава един от тях: "Основните положения на историческия материализъм са остарели. Към безкласово общество по-бързо ще се стигне чрез капитализма. При капиталистическия строй има по-голяма свобода. На Запад има по-добри условия за работа". Той самият има намерение също да се прехвърли на Запад.

Ние вземаме сериозни мерки за подобряване работата на ДС с българските граждани, посещаващи капиталистическите страни, като за целта създаваме специална организация.

Наред с мероприятията, които ние провеждаме, необходими са мерки и по партийна и държавна линия. Ние смятаме, че е навярля необходимостта от създаване на авторитетен партийен или правителствен орган, който да разрешава служебните излизания в капиталистическите страни. Трябва

1-34-52

да се сложи по-голям ред и в груповите екскурзии, устройва ни чрез "Балкантурист". Срамно е за нашата държава от български кораби да скачат в морето българи, за да изменят на своята родина, и от туристически групи да останат в Гърция и Турция наши граждани.

III. ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА ДИВЕРСИЯ НА ВРАГА СРЕЩУ НР БЪЛГАРИЯ - КОВАРНО ОРЪДИЕ ЗА ПОРАЗЯВАНЕ УМОВЕТЕ НА НАШИТЕ ГРАЖДАНИ.

Наред с шпионажа, капиталистическите разузнавания в своята подривна дейност срещу нашата страна широко използват идеологическата диверсия. През последните години те я развили до такава степен, че няма кътче на земята, няминута от денонощието и няма участък на човешката дейност, в които империалистите да не провеждат идеологическа диверсия.

Наука, техника, литература, изкуство, политика - навсякъде кипи открита и скрита война за спечелване съзнанието на гражданина на социализма.

Империалистите не скриват, че отреждат първостепенно значение на идеологическата диверсия в борбата срещу социализма.

Един от идеолозите на "психологическата война" пише: "Психологическата война - това е използване способността на съвременния свят да разсъждава. Много повече може да се спечели с прелъстяване и лъжа, отколкото с принуждение. Общественият разум - това е нещо като съд с вода, в който образите и мислите се вливат като киселини, при това предварително е известно каква реакция трябва да стане. Мислите, емело внедрени в съзнанието на хората, са куршуми, които поразяват смъртоносно".

Империалистическите държави издигнаха идеологическата диверсия и психологическите операции в държавна политика

ЦНА, Ф 1 об 34 а.с. 20

Днес най-големите психологически операции и идеологически диверсии се планират на най-висок уровень. Ръководството им се премести изцяло в канцелариите на президентите и министър-председателите на най-мощните капиталистически държави. Ням президента на САЩ и министър-председателя на Англия са създадени специални комитети за планиране и ръководене на психологическите операции.

Особено голяма роля в САЩ играе информационната агенция /ЮСИА/.

Във връзка с предстоящото чествуване на 50-годишната на Великата октомврийска социалистическа революция ЮСИА подготви специална директива, в която се съдържат редица указания за целия пропаганден апарат на САЩ. Един от тезисите в пропагандата по отношение на социалистическите страни трябва да бъде, според директивата, рязкото противопоставяне на "съветския тип комунизъм на "източноевропейски комунизъм". Друг тезис трябва да бъде твърдението, че животът е показал, че в някои отрасли на народното стопанство е целесъобразно да се възстанови частният сектор. Трети тезис - че Съветският съюз се придържа както и преди към "примитивно тълкуване на марксистко-ленинската икономическа доктрина".

Империалистическите разузнавания участват най-активно в планирането на операциите по идеологическата диверсия. Те сами провеждат най-острите операции на "психологическата война" със своите специфични методи и средства.

От друга страна, напоследък все повече органи и организации, които се занимават с "психологическа война", започват активно да обслужват разузнаването. Най-често явление е антикомунистическата пропаганда да бъде само първият етап на дадена операция, след което веднага следва предложение за вербовка или скланяне към измяна на родината.

Разнообразни са пътищата и каналите, чрез които вражеските разузнавания водят идеологическа диверсия срещу България: радиопропаганда, изпращане на печатни материали, използване на всеки контакт с български граждани за идеологическата му обработка и т.н. Ние няма да се спирем на тези

МПА, Ф. 4 оп. 37 а. с. 52

въпроси, тъй като по тях много се пише в печата. За илюстрация на ефекта от този род дейност да се спрем само на радиопропагандата.

Общият брой на ежедневните антибългарски радиопредавания, организирани от радиостанциите в САЩ, ГФР, Италия, Испания, Турция, Ватикана и Албания, е 16, а продължителността им е 18 часа и 20 минути в денонощие, от които 7 часа са на "Свободна Европа".

Особено внимание заслужава радиопропагандата, провеждана за слушателите в България от радио "Свободна Европа", "Гласът на Америка" и ВВС - Лондон.

Да вземем например ВВС. Характерно за предаванията е, че в тях се отделя голямо място на Варшавския договор и СИВ, внимателно се подхваля за съществуващи "противоречия" между страните-членки на Съвета за икономическа взаимопомощ; че СИВ бил "спирачка" за икономическото развитие на членуващите в него държави и т.н. Различните мнения по отделни въпроси на страните от Варшавския пакт се представят на слушателите като кризисни и задълбочаващи се противоречия в социалистическия лагер.

В предаванията "Музика за България" ВВС се стреми да оказва разлагащо влияние върху младежта.

За осем месеца са установени повече от 350 лица от цялата страна, които кореспондират с ВВС. От тях 140 са от София. Очертават се групи от слушатели на ВВС в градовете Варна, Бургас, Русе, Перник, Свищов, Шумен, Златоград, Свиленград, Димитровград и др.

Повечето от тях са младежи, ученици, студенти, работници, но има и възрастни.

Ето извадки от писмо на слушател до ВВС, което ярко показва какви са резултатите от тези радиопредавания:

"Надявам се, че няма да бъдем взети за нахални. Ние ви се отплащаме с това, че ревностно разпространяваме сред хората къде и кога могат да слушат Лондон, и с това, че навсякъде рекламираме британския живот и се стремим да създадем англофили.

БНА, Ф. 1, кн. 34, л. 52

Аз съм ученик в XI клас и съм отговорник за училищната радиоредба. Преди всичко съм любител на западната музика. В съгласие с директора на училището, който за разлика от много други директори е демократичен човек, и в съответствие с желанията на моите съученици, аз организирам половинчасови музикални предавания в голямото 40-минутно междучасие във всеки учебен ден... Моля Ви да ми изпратите някои нови плочи. Изразявам надеждата, че ще ги слушат още около 900 младежи". /Александър Младенов Новков - София/.

Под влияние на радиопропагандата и на идеологическата обработка, провеждана от граждани на капиталистически страни, вражеските прояви сред младежта показват относителна устойчивост.

През периода 1963-1966 г. в престъпна дейност с политически отенък са били заангажирани 5260 младежи и девойки на възраст от 15-28 години. От тях в нелегални младежки контрареволуционни организации и други групи, във вражеска агитация и пропаганда, кражба на оръжие и терор са били заангажирани 718 младежи и девойки.

За отбелязване е, че в най-сериозните контрареволуционни действия през последните години неизменно участват младежи, някои от които са членове на Комсомола. Така например в разкритата и обезвредена заговорническа група през 1965 година в гр. Перник участваха не малко младежи. През същата година група младежи създадоха нелегална контрареволуционна организация в гр. Габрово. Група младежи в с. Бели Искър създадоха контрареволуционна организация, която си поставяше задачата да вдигне язовира във въздуха. Еръх на контрареволуционната дейност през този период бяха извършените от младежи в гр. Шумен терористически актове.

В редица случаи младежи и девойки създават групи, които нямат ярко изразен контрареволуционен характер, но при подходящи условия лесно могат да преминават към провеждане на подривна политическа дейност.

КРА.Ф. 2. 37 а. с. 12

През 1965 г. в гр. Шумен беше изградена група, членовете на която демонстративно носеха черни шалчета под предлог, че жалеели своята "поробена младост". Аналогични са проявите и на групата младежи в гр. Берковица, които обрзуваха "частно детективно бюро" с устав, клетва, псевдоними и с ръководител "фюрер".

От 1963 до 1966 г. са извършили подготовка и опит за бягство зад граница 4192 младежи. От тях 407 успяха да осъществят намеренията си, а 25 бяха убити на границата. Неправилно ще бъде да се смята, че всичко тези младежи са имали политически подбуди, извършвайки престъпна дейност. Голяма част от тях се ръководят от авантюристични подбуди, други бягат от семейството, от училището и т.н.

Ние си даваме добра сметка, че в своето огромно мнозинство младежта в България, организирана и възпитавана от Демитровския комсомол в комунистически дух, е морално и политически здрава и стои твърдо зад политиката на партията. Малък е броят на тези, които са способни да вършат политически престъпления. Единци са и онези, които са предадени на съда. Ето защо ние виждаме своето място преди всичко в ролята на помощник на партията във възпитателната работа сред младежта. Ръководим се неизменно от ясните указания на ЦК - ударението да се постави върху превантивната и профилактична работа.

Напоследък империалистическите държави при провеждането на идеологическа диверсия все по-често използват религиозни дейци от Запад, които посещават страната ни. Такъв беше случаят с швейцареца Шайгер, ръководител на Южно-европейската дивизия на евангелиските съборни църкви със седалище гр. Зиген - ГФР, който през м. септември 1966 г. дойде в страната като турист, разпространи значително количество религиозна литература и проведе конференция на пасторите, завършили духовното училище "Сент Андре" Австрия, където някога е бил преподавател. На нея бе решено да се

стр. 4 от 37 стр. 52

изпраща религиозна литература в България по канал през Югославия и да се активизира работата на евангелистката църква. За тази своя дейност Цайгер бе разобличен и изгонен от страната.

Партията води активна борба срещу идеологическата диверсия на врага. КДС дава своя скромен принос в тая борба. Само през 1965-66 г. са разобличени и изгнени от страната 38 граждани на капиталистически страни за провеждане на престъпна антидържавна пропаганда и друга разложителна дейност.

Провеждаме и други мероприятия. За наузата на България бяха спечелени редица западни граждани, предимно журналисти и общественици, които публикуваха обективни материали за НРБ в пресата на своите страни.

В работата на ДС срещу идеологическата диверсия на империалистическите разузнавания има сериозни слабости. Тя се води на тесен фронт и с единични средства и форми. Поради факта, че не съумяхме през последните години да изучим добре центрове и организациите, чрез които се води тя срещу България, нашата работа има пасивен, изчаквателен, отбранителен характер. До голяма степен ДС води борбата срещу проявите на идеологическата диверсия на вражеските разузнавания с методите и средствата на борбата срещу шпионажа, с излишна секретност.

След излизането на решението на Политбюро за борбата срещу идеологическата диверсия на врага се забелязва повишена активност във всички органи и институти, които имат отношение към този въпрос. Създават се условия през тази година да започне много по-добре организирана и настъпателна работа срещу идеологическата диверсия на врага по всички направления.

IV. ЗА НАСТЪПАТЕЛНАТА РАЗУЗНАВАТЕЛНА РАБОТА, СЪОТВЕТСТВУВАЩА НА ИЗМЕНЕНИЯТА НА АКТИВНАТА ВЪНШНА ПОЛИТИКА НА НРБ.

Всеизвестна истина е, че ако искаме да бием врага, трябва да пренесем борбата на негова територия. Ръководейки се от тази мисъл, през последните няколко години КДС отделя

31

№ 4 34 52

изключително голямо внимание на своите разузнавателни органи, които все повече укрепват, разширяват своята дейност и са в настъпление в редица участъци на борбата с противника.

Съгласно указанията на Политбюро на ЦК на БКП, основните усилия на нашето разузнаване са насочени срещу главния противник - САЩ и НАТО и техните съюзници на Балканите - Турция и Гърция. В своята дейност разузнавателните органи работят по следните главни направления:

- придобиване на разузнавателна политическа, икономическа и военнополитическа информация по определен кръг въпроси, които интересуват ЦК на партията и правителството;

- придобиване на секретна, научно-техническа информация и конкретна документация за решаване на известни проблеми, интересувачи нашата страна, главно в областта на електрониката, химията и машиностроенето, която не може да бъде получена по официален път;

- оказване на политическо въздействие с наши специфични средства върху определени лица и среди в някои страни, които представляват особен интерес за НР България и социалистическия лагер;

- предпазване на нашите представителства и българските граждани, пребиваващи по-продължително време зад граница, от разузнавателните и контраразузнавателни органи на противника, които се опитват да ги разлагат идейно политически и при възможност - да ги завербуват;

- проникване в разузнавателните и контраразузнавателните органи на противника и в неговата агентурна мрежа, с цел разкриване на тяхната дейност, планове и намерения среду нашата страна.

Могат да се изнесат редица данни, от които се вижда, че работата на нашето разузнаване по тези направления дава плодове.

В някои капиталистически страни ние успяхме да укрепим разузнавателните си органи и сега сме в състояние

03

документ 4 37.52

своевременно да информираме ЦК на партията и правителството за замислите и действията на тези страни по отношение на НР България.

Нашето научно-техническо разузнаване започна своята дейност фактически през 1965 г., поради което все още не сме постигнали особено големи резултати. В някои области обаче на химията, фармацевтиката, електрическата промишленост то реши задачи, които дават не малък икономически ефект.

Разузнавателните органи на КДС имат възможности със свои средства да оказват влияние върху общественото мнение на някои страни, представляващи особен интерес за НР България, в изгодна за нас и за прогресивните сили в тези страни насока.

Разузнавателните органи все по-успешно и своевременно парират опитите на вражеските разузнавателни и контраразузнавателни служби да обработват и вербуват български граждани, намиращи се зад граница, да проникват със свои хора и техника в нашите задгранични представителства и да се добират до секретите на нашата държава.

За да се постигнат по-големи резултати в разузнавателната работа, понякога се налага да се провеждат и по-смели мероприятия, при които има голям риск и опасност от провали. Ние си даваме обаче сметка, че всеки провал може да доведе до политически усложнения и затова вземам своевременно мерки, за да сведем този риск до минимум, да проявяваме само разумен риск, за да не допуснем провали в нашата работа. Ето защо, налага се системно да преустановяваме връзките си с голям брой чужденци, за които има съмнение, че са подставени от врага или такива, които са разкрити от него, че ни сътрудничат. В резултат на това, през последните години ние нямаме провали или разобличаване на наши задгранични работници и техни връзки.

СССР, Ф. 1, к. 34, л. 52

Преценявайки критично своята разузнавателна работа, ние смятаме, че тя все още не съответствува на сложната международна обстановка и не отговаря напълно на изискванията и задачите, които ни се поставят от нашата партия и правителство.

В миналото са допускани много сериозни слабости в развитието на нашите разузнавателни органи. Не случайно с някои важни разузнавателни задачи ние започнахме да се занимаваме едва преди няколко години. Показателен е фактът, че докато другите социалистически страни имат научно-техническо разузнаване/НТР/ от преди 10-20 години ние фактически работим по това направление едва от 1-2 години. Така стои въпросът и с някои други възлови звена и направления в разузнавателната работа.

През последните години взаимоотношенията ни със задграничните представителства на страната са общо взето добри. Др. Т. Живков на няколко пъти ни предупреждаваше да не допускаме главозамайване, да спазваме най-строг общоприетия ред и принципа на единоначалието. Тези указания на др. Живков ние следваме най-строго. Все още обаче има отделни прояви на недисциплинираност и на нередовно информиране на посланиците. С мерките, които вземаме напоследък, особено през миналата година, ние смятаме, че тези прояви ще бъдат ликвидирани. Трябва да кажем, че ни винаги сме имали пълно единомислие и единодействие по главните въпроси с ръководствата на Министерството на външните работи, Министерство на външната търговия и Комитета за наука и технически прогрес.

Разузнаването е най-сложната дейност на Държавна сигурност. То не търпи никакъв застой, намира се в непрекъснато движение и развитие, усъвършенстване и съобразяване с новите моменти на международната обстановка. Ние обаче все още плащаме данък на шаблона и инертността. Не се използват както трябва новите възможности за разузнавателна работа, които се разкриват пред нас в резултат на активната външна политика на България за разширяване на икономическите, културните и други връзки на

1954.1.23.2-5

нашата страна с редица капиталистически държави.

Нашите разузнавателни органи най-осезателно чувствуват благотворното влияние, което оказва ленинската външна политика на Съветския съюз, НР България и другите социалистически страни върху хода на международните събития, върху общественото мнение на редица страни на Балканския полуостров, Близкия Изток, Африка и Западна Европа. Много погрешни представи за нашата страна и нашия народ се измениха. Сега от нас се иска още по-голяма инициативност, активност и умение, за да закрепим и разширим позициите на нашето разузнаване. Ние сме длъжни никога да не забравяме, че над някои страни могат да надвиснат и черни облаци и затова трябва да бъдем готови да работим и при най-тежки условия.

Нашето разузнаване има възможности и оказва помощ на министерствата и ведомствата за успешното осъществяване на търговската политика на нашето правителство. Трябва да отбележим обаче, че ние не използваме напълно всички наши възможности в това направление.

Благодарение на изключително голямата помощ на ЦК на партията и на КГБ на Съветския съюз нашето разузнаване тръгна по изпитания път на своя по-голям брат и се развива като едно напълно съвременно разузнаване. По-нататъшният ръст на разузнаването зависи главно от ръководството на КДС. Необходима е обаче и много голяма помощ от другите министерства, ведомства и организации, с които работим. Без тяхната активна помощ и съдействие ние не бихме могли да организираме нашата разузнавателна дейност и да изпълняваме успешно възложените ни от партията и правителството задачи. От успехите на нашето разузнаване са заинтересовани не само министерствата, които имат представителства зад граница, но и всички останали ведомства, организации и институти, които развиват дейност вътре в страната.

00

ИДА, Ф 4 от 37 а. с. 52

V. ПОДРИВНАТА ДЕЙНОСТ НА КИТАЙСКИТЕ И АЛБАНСКИТЕ
РАЗКОЛНИЦИ СРЕЩУ СИГУРНОСТТА НА НАШАТА ДЪРЖАВА.

ДРУГАРКИ И ДРУГАРИ,

В последно време, наред с борбата срещу подривната дейност на империалистическите разузнавания, ние сме принудени да водим борба и с подривната дейност от страна на Китай и Албания. Тази дейност достигна такива размери и се провежда с такива средства и методи, които я характеризират като не по-малко опасна от подривната дейност на империалистите. Така наречената "Културна революция" в Китай разкри дълбоките замисли на Мао Цзе-дун и неговата клика, които извършиха по същество преврат в партията и държавата.

В тайния си доклад до своето правителство един западен дипломат в Пекин характеризира "културната революция" като "безпощадна борба за власт". Той я свързва с неуспеха, довел до фиаско движението за "големия скок", с все повече увеличаващите се икономически затруднения и с "политическите поражения, претърпени от Китай в Азия, Африка и Латинска Америка".

Подобни оценки бяха дадени и на закритото заседание на Съвета на НАТО, състояло се на 7 февруари т.г.

Кликата на Мао забрави борбата против американските империалисти и насочи главния си удар срещу СССР и КНСС. Тя разшифрова и напълно демаскира действителните цели на своята "културна революция".

Китайските разколници обективно служат на интересите на американските империалисти. Те нанасят удар от засада на социалистическия лагер и особено на героичния вьетнамски народ в борбата му срещу американските агресори.

Напоследък чуждият печат отбелязва, че Вашингтон е взел решение за възобновяване на бомбардировките над

90

ИПА, Ф 1 от 31 а. е. 52

ДРВ, отчитайки, че китайското ръководство ще пречи на помощта на социалистическите държави за Виетнам и ще постави Ханой в критично положение.

Видният американски коментатор Макс Френк заявява: "Ние трябва да благодарим за много неща на председателя Мао, за това, че той разби този гигантски китайско-съветски монолит, който не ни предвещаваше нищо хубаво".

Действията на кликата на Мао Цзе-дун създават особено благоприятна почва за подривната дейност на империалистическите разузнавания против световната социалистическа система. В документи на тези разузнавания се подчертава, че кликата на Мао им открила неочаквано "великолепни възможности" в подривните им операции срещу социалистическите страни.

Често някои другари задават въпроса - имат ли пръст империалистическите разузнавания в това, което става в Китай. Да се даде точен отговор на този въпрос е трудно. Трябва да разполагаме с достатъчно факти. А нали ние/всички социалистически страни/ не водим разузнавателна работа срещу Китай. Но и от фактите, които са ни известни, е ясно, че искат или не, обективно китайските ръководители играят по свирката на империалистите, които имат голям опит в изкуството да противопоставят един народ на друг, една нация на друга, една държава на друга. В това направление те действуват много хитро и търпеливо, с далечен прицел. Ние приведохме за пример операцията "Льотей" от 1953 г. Централно място в нея заема Китай. А нима не е учудващ фактът, че империалистите на САЩ, Англия и други страни пуснаха преди години да се завърнат в Китай хиляди високоподготвени специалисти, в това число и такива, работили в строго секретни учреждения и научни институти в областта на атомната енергия, ракетното дело и т.н.? Нима е без значение и този факт, че заедно с тях в Китай се завърнаха и редица видни военачалници на Гоминдана, които изведнъж започнаха да дават съвети как да се воюва против "съвременния ревизионизъм"?

37

ИПА, Ф 1.03 37.02

Нима е без значение и друг един факт, че буржоазните елементи, чиято собственост беше национализирана, и сега получават огромна рента за своите банки и заводи? А Хонконг, Макао?

Всички тези въпроси чакат отговор. Още сега е ясно обаче чии интереси защитава китайското ръководство.

Голяма опасност за комунистическите партии в света и социалистическите страни представлява активната дейност на ръководството на ККП за внасяне на разкол в тези партии и подриване на държавната власт в страните от социалистическата общност.

Подривната дейност в Европа се ръководи от посолството на КНР в Швейцария, което е пуснало своите пипала към Италия, Белгия, Франция, Англия, Австрия, Гърция и други страни.

Средствата, които китайците използват, са взети от арсенала на враговете на комунистическото движение: подкупи /под благовидната форма на "помощ"/, измама, лъжа, най-долнопробни клевети и клеки, провокации и шантаж.

В Италия активна разколническа дейност развива китайското търговско представителство в Рим, а основните прокитайски центрове се намират в Милано, Падуа и Бари. С какво се занимават тези хора? Може би с търговия? - Не. Сътрудниците на китайското търговско представителство изучават до най-малки подробности отделни ръководители на Италианската комунистическа партия и Италианската социалистическа партия на пролетарското единство. Тяхното внимание е насочено преди всичко към изключените, обидените и неудовлетворените, влезли са в съдружие с хора, извършили престъпление по отношение на ИКП. Ръководителят на прокитайския център в Милано е бивш член на ИКП, изключен от нея за злоупотреба с партийни средства.

№ 237.52

Китайските представители направиха опит да подкупят някои ръководители на Италианската социалистическа партия за пролетарско единство, за да я поставят под свое влияние и да я използват за борба срещу КПСС, ИКП и международното комунистическо движение.

След установяване на дипломатически отношения между КНР и Франция, китайското посолство в Париж разви трескава разколническа дейност във Френската комунистическа партия и особено в средите на младежкото и студентско движение.

Китайците изпращат много средства за пропаганда и в Гърция. Най-голяма дейност развива гръцко-китайското дружество за приятелство "Неа Кина" /"Нов Китай"/. Прокитайски настроени лица в Гърция има и сред младежката организация "Ламбракис" и то най-вече сред студентите.

Китайските ръководители развиват широка дейност и в много други страни на Европа, Азия и Африка.

Разколническата дейност на китайците в международното комунистическо движение се използва от контраразузнавателните и полицейски служби на противника. Издаването в Гърция прокитайско списание "Ангениси" се финансира от Асфалията, а като негови емисари в нашата страна идват агенти на политическата полиция, които се свързват с гръцките прокитайски фракционери у нас, подстрекават ги към засилване на фракционно-разложителна дейност и събират данни за живота на гръцката политемиграция в България.

Ръководителите на ИКП и АПТ провеждат активна подривна дейност срещу нашата партия и държава, несъвместима не само с отношенията между социалистически страни, но и с елементарните норми на международните отношения въобще. Ръководни шабове на тази дейност са китайското и албанското посолство.

Подривната работа на китайските и албанските дипломати в нашата страна има следните насоки: идеологическа обработка на наши и чужди граждани; разпространяване на клеветнически пропагандни материали; подбуждане на наши граждани к

95

ЦДА, ФА, оп 37 а. с. 52

извършване на антидържавна дейност; вербовка на наши граждани за събиране на разузнавателна информация и пр.

Китайските и албанските дипломати подлагат на идеологическа обработка всички наши и чужди граждани, които посещават посолствата.

През 1966 г. китайското посолство в София е било посетено от 80 български граждани, 100 чуждестранни студенти и 10 гръцки фракционери. През същата година албанското посолство в София е било посетено от 210 български граждани / от тях 60 български граждани от албански произход/ и 40 гръцки фракционери.

Китайските и албанските представители умело водят с посетителите разговори и ги обработват политически, служейки си с политическата демагогия, лъжата и клеветата. Предават им пропагандни материали и им препоръчват да слушат емисиите на радио Пекин и Тирана. Особено внимание обръщат на гръцките фракционери.

Под влияние на тези контакти, противоречията и споровете сред гръцките политемигранти в страната бързо прераснаха в истински разкол и разложение на някои комунисти сред тях. Обособи се прокитайска фракция, която създаде "Временен бюро" на т.н. "Временен революционен централен комитет на Гръцката комунистическа партия" със седалище Букурещ. По указание на китайските и албанските дипломати в София на 19 февруари т.г. фракционерите проведоха сбирка, на която бе обсъден въпросът за обединяването на всички фракционни групи в една организация. Беше решено след сбирката двама от фракционерите да посетят посолствата на Китай и Албания за да ги информират за решението.

Китайското и албанското посолство в София разшириха значително разпространяването на различни книги и статии, отпечатани в Пекин и Тирана, които изпращат на стотици адреси.

ЦПА, Ф. 1 оп. 37 а. с. 2

Албанските дипломати в София се опитват да провеждат подривна дейност от наша територия и срещу другите социалистически страни. Те изпращат по пощата за Съветския съюз и Полша голям брой пропагандни материали.

Какъв е ефектът от цялата тази пропагандна шумотевица на китайците? Верни ли са съобщенията, които "Синхуа" и Тирана разпространяват, за широка поддръжка на "културната революция" от страна на българските граждани? Ефектът от тази пропагандна дейност е нищожен. Посолствата се посещават от малко хора. По-голямата част от материалите, които се разпространяват не по установения ред, се връщат от гражданите с писма, че не желаят да ги получават. По същество китайците и албанците в България се самоизолираха. Цялата наша общественост и особено младежта рязко осъжда и остро реагира на тяхната разколническа дейност.

Ето няколко примери за неорганизиране действия на наши граждани.

През януари и февруари китайското посолство било посетено на няколко пъти от студенти, които по най-остър начин предупредили дипломатите да спрат своята враждебна дейност в България и антисъветската дейност в Китай.

На 7 февруари гражданин, след като разгледал фотовитрините пред китайското посолство, заявил, че ще ги счупи защото на тях се излагали различни "глупости за заблуждаване на наивници".

На 8 февруари група младежи обикаляли около витрини и заявили на милиционера, че "ако посолството не сваля тези глупости, ние сами ще ги свалим и ще изпочупим стъклата. Това ще бъде нашият протест против терора над съветските граждани в Китай".

Много граждани на столицата се обаждат по телефона в китайското посолство, за да изразят своя протест против

101

ИПА, Ф 1 от 37 а. е. 52

издевателствата и терора на китайските власти и хунвейбинит над съветските дипломати и техните семейства.

По булевард "Руски" и около китайското посолство бяха разпространени от младежи листовки със следното съдържание: "Хунвейбини, спрете антисъветските демонстрации пред съветското посолство в Пекин!".

Като не разчитат на особен успех в пропагандирането на своите възгледи в България и като си дават добра сметка за традициите на нашата партия и вярността ѝ към КПСС и Съветския съюз, през последните години китайските и албанските дипломати организират подривната си дейност срещу нас на конспиративни начала. Интересно е да се отбележи едно важно обстоятелство. През годините след 1960 г., когато нашата партия, заедно с КПСС и много други партии полагаха усилия за преодоляване на различията и намиране на общ език с китайците, китайското и албанското разузнаване започнаха нелегална дейност в България. Тази дейност продължава и сега. Среците на техните разузнавачи с наши граждани обикновено стават вечер на открито в различни паркове и в конспиративни квартири. Уговарят се условни имена/псевдоними/, с които отделни лица се обаждат по телефона в посолството и по условен начин се интересуват за наличие на пропагандни материали. Установени са 25 лица, които са поддържали, а някои продължават и сега да поддържат конспиративна връзка с китайските и албанските дипломати.

Този начин на дейност на китайските и албанските дипломати е агентурен и не се отличава от методите на подривна дейност, използвани от империалистическите разузнавания срещу нашата страна.

Уговорено е разпределение на функциите между китайските и албанските дипломати, като албанците са поели върхът себе си тежестта на агентурната работа, тъй като за китайците тя е по-трудна, поради расовите им белези.

Албанските разузнавачи поддържат в момента конспиративна връзка с няколко наши граждани. На срещите албанците им дават указания да издирват и привличат лица, изключени

от партията, недоволни, обидени, уволнени от армията, от МВР и КДС, които обработват в прокитайски дух. Това трябва да бъдат хора, на които можело да се разчита, лица, готви в даден момент за действие. Връзката с тях трябвало да се поддържа еднолично, за да не стане провал.

От тези и от други лица, с които имат контакт, дипломатите-разузнавачи събират политическа и икономическа информация. Те се интересуват за положението в БКП - има ли чистка, какво се говори на партийните събрания, с какви въпроси се занимават пленумите на ЦК на БКП, съществуват ли разногласия в ЦБ на ЦК. Интересуват се за положението в БНА, КДС и МВР. Събират и икономическа информация.

Под влиянието на разколническата и подривна дейност на ККП и АПТ, отделни лица у нас, някои от които са членове на БКП, започнаха да провеждат антипартийна и антидържавна дейност.

Още през 1963 г. - Захари Харалампиев Свинарски, Пенчо и Петрана Стоилови, тогава членове на БКП, установиха конспиративни връзки с китайското и албанското посолство, откъдето получаваха пропагандни материали и ги разпространяваха тайно между други лица. Те хулеха народната власт, говореха за преврат, приканваха и свои познати да се включат в нелегална борба.

През същата година органите на КДС разкриха нелегална антидържавна група в ДИП "Комуна" - София, ръководена от Тасо Златков, която провеждаше злостна клеветническа пропаганда против линията на КПСС и БКП и подбуждаше към терористически актове.

През 1964 г. в Казанлък беше разкрита друга група, ръководена от Методи Георгиев Ташев, който под влияние на връзките си с китайски дипломати разпространяваше техни пропагандни материали, обработваше членове на БКП и ДКМС за привличане в своята конспиративна дейност, обмисляше извършването на терористически действия.

100

ИПА, С 4 с. 37 а. с. 2

На всички е известно какво кресе групата заговорници, ръководена от Горуня и Поло Кръстев.

В началото на 1966 г. беше разкрита съзаклятническа организация в Перник, организирана от Лилиана и Методи Десови и Иван Марваков. Под влияние на разпространяваните от китайското посолство пропагандни материали те заедно с други лица от Перник, някои от които членове на БКП, изградиха контрареволуционна организация.

В началото на февруари 1966 г. беше разобличена друга нелегална прокитайска група в Ямболски окръг, организирана от престъпник, извършил присвоявания на суми.

Поддривната дейност на китайските и албанските дипломати създаде благоприятни условия за активизиране на някои контрареволуционни елементи в страната. Такъв е случаят с Георги Заркин. Син на ликвидиран след 9 септември престъпник за убийство на партизани, Заркин питаел силна омраза към народната власт и чакал удобен момент да започне борба против нея. След разкриване на заговорническата група у нас той отчел, че обстановката е благоприятна и организирай група за въоръжена борба против народната власт, която разпространи в Самоков, Станке Димитров и Мездра позиви и листовки с прокитайско съдържание и в защита на заговорниците.

За ограничаване и пресичане дейността на лицата, които водят антидържавна и антипартийна дейност под китайски флаг, Политбюро реши към най-активните от тях да бъдат взети партийни и административни мерки.

Тези дни приключва следствието срещу 3 лица. Това са Йордан Николов Стоилков, зам.-главен редактор на изданията на Министерството на народната просвета, член на БКП, активен борец против фашизма и капитализма, член на ЦК на Съюза на българските учители; Любомир Стоев Георгиев, научен работник в НИИП "Т.Самодумов", член на БКП, и Георги Ангелов Кръстев, началник на отдел в ДСО "Турист", член на БКП.

Тези лица, начело със Стоилков, бяха в процес на

107

ЦПА, Ф. 1 оп 34 а. с. 52

организиране на група за борба срещу държавната власт. Самият Стоилков през 1964 г. е наказан партийно за разпространяване на материали с прокитайско съдържание.

Както преди наказанието/ още от 1963 г./, така и след това Стоилков и Георги Кръстев поддържаха конспиративни връзки с албанските разузнавачи Васко Лубаня/бивш търговски аташе/, Ндречи Риза / втори секретар на албанското посолство/ и Бедри Хайри/настоящ търговски представител/. На конспиративни срещи те получаваха от албанците печатни материали, указания за работа, а от своя страна информираха разузнавачите по интересоващи ги въпроси.

В резултат на тези престъпни връзки през последните месеци Стоилков и Кръстев преминаха към практическа враждебна дейност. Заедно и поотделно пред други лица системно хулеха и клеветяха партията и властта; обмисляха начини за водене на организирана борба; развиваха конспиративна дейност в пълния смисъл на думата; одобряваха напълно "културната революция" в Китай. Тази група обработваше в прокитайски дух няколко десетки български граждани.

С цел да се пресече дейността на друга категория лица, на брой 17 души, които също така водят гнусна антипартийна и антидържавна агитация и пропаганда/ за което могат да бъдат съдени/, но не създават групи и организации, Политбюро препоръча да се предприемат административни мерки, без да се задържат и предават на следствените органи на ДС.

За да се разбере какво представляват лицата от тази категория, достатъчно е да се посочи примерът с Константин Петков Владински, прокурор при Главната прокуратура на НРБ, член на ВКП, признат за активен борец срещу капитализма и фашизма. Лишен от партийна съвест и морал, наляво и надясно без да подбира средата хули и клевети партийните и държавните ръководители, злослови против народната власт и Съветския съюз, отрича решенията на XX и XXIII конгрес на КПСС и Априлския пленум на ВКП. Отрича всички постижения на

100

ЦПА, Ф. 1 оп. 31 а.с. 52

икономическата политика на нашата страна, твърдейки, че у нас имало държавен капитализъм. Стои напълно на прокитайски позиции и одобрява линията на Мао Цзе-дун и неговата група.

Политбюро реши положението на друга категория антипартийни елементи, членове на БКП, на брой 22, да се разгледа в първичните партийни организации, като им се наложат партийни наказания.

Какви са тези хора? Ето например - Крум Сотиров Калуден, научен сътрудник в Научноизследователския институт на горите, член на БКП. Крум Калуден не щади силите си да злослови против партията и народната власт. Стои напълно на чужди позиции. Според него марксизмът и социалистическата система не били издържани. В партийното строителство и в теорията сме "куцали", защото партийните органи не се избирали, а всичко се "подреждало". Нашата система отстъпва пред буржоазната. Народните маси и отделната личност били безправни. България била полицейска държава и хората се подлагали на непрекъснат тормоз. В партийния и държавен апарат служели некадърници и мързеливци. Според него трябвало да се изгради нова партия, с нова теория, но не марксистическа, а някаква друга. Изказвал се, че нашето социалистическо общество трябва да се събори и на негово място да се изгради нов строй. Както виждаме, това е напълно изродил се член на партията.

Какви са хората, които попаднаха под влиянието на китайците и албанците? Може би са честни, но заблудени хора? Между тях се срещат отделни заблудени хора. Те обаче бързо коригират възгледите и поведението си под влияние на развитието на събитията в Китай и разяснителната работа на партията. Обаче мнозинството от гражданите, които стават проводници на китайската и албанската политика, не са такива хора. Това са хора, стопроцентово разложени политически и морално, карьеристични и дребнобуржоазни елементи, способни на всякакви престъпления.

Да вземем например Йордан Стоилков. Ето какво казва той самият в показанията си:

ИПА, Ф 1 оп 37 а.с. 52

"Проявите и поведението ми в това отношение се дължат преди всичко на моя еснафски манталитет, на неизживените още амбиции, на мисълта, че съм подценен и пренебрегнат както в служебно, така и в партийно отношение. Това е причината за моето падение". /протокол за разпит от 25.II.1967 г., стр.8/.

Такива са и останалите, за които стана дума по-горе.

Между тях не може да се намери човек, който да се ръководи от идейни подбуди! Няма и такъв, който открито да защитава своите възгледи. Всички без изключение са двуличници и демагози. Именно поради това тяхната дейност не бива да се подценява. Те са способни на много подлости спрямо партията и държавата.

Ръководейки се от указанията на ЦК, КДС взема мерки да не допусне китайците и албанците да оплетат в своите мрежи и да тласнат към антидържавни престъпления български граждани. КДС не се занимава с лица, които имат прокитайски разбирания, но не водят антидържавна дейност. КДС има правото и задължението да работи само по такива лица, които вършат антинародна, наказуема от законите дейност. Ние тъкмо това и правим. Политбюро иска от нас да засилим превантивната си работа, която все още не е задоволителна, да не чакаме български граждани да извършат престъпления и след това да се налага предприемаме на съдебни мерки спрямо тях. Ние се стремим своевременно да предпазваме някои хора, които не си дават сметка за своите действия. Естествено, нашите усилия са насочени главно към източника на тази зараза в България - посолствата на Китай и Албания. Без да сме се готвили и да сме предполагали това преди няколко години, логиката на борбата налага да работим и срещу посолствата на двете социалистически страни, извършващи враждебни действия срещу нашата държава.

177

УГЛ. Ф. 1 от 37 а.с. 52

VI. ОРГАНИТЕ НА ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ - БОЕВИ
ОТРЪД НА ПАРТИЯТА

ДРУГАРИ,

На Майския пленум на ЦК на БКП през 1964 г. министерството на вътрешните работи, в което влизаше и КДС, беше остро критикувано за притъпена бдителност, наличие на либерализъм в работата, за слаба активност в борбата с врага.

КДС направи сериозни изводи за своята дейност. Изводите и оценките на пленума се приеха от ръководния и оперативен състав с чувство на отговорност и без всякакви резерви. Разделянето на МВР даде допълнителен тласък за подобряване работата на ДС.

Разрешете ми да доложа, че органите на Държавна сигурност, в които партията е изпратила свои верни синове малени не в една битка с враговете, са единни, оплотени и безпределно верни на ЦК на партията! За тях няма други интереси, освен интересите на партията и народа.

В ДС почти целият състав се състои от комунисти и комсомолци, а 10% са активни борци срещу фашизма и капитализма. Повече от 40% от работниците в основните оперативни подразделения имат висше образование, повече от 50% владеят западни езици. ДС все повече се насича със специалисти: инженери, математици, лингвисти, филолози, философи, юристи, икономисти и др. Постепенно, без форсиране, естествено, съставът се подмладява с нови хора, израснали в наши семейства. За комунистическото възпитание и идеята закалка на целия личен състав важна роля играят партийните организации. Достатъчно е да се отбележи, че по данни на Партийния комитет при КДС ^{55%} от комунистите се учат в различни форми на политическата просвета. Голяма част от състава се обучава редовно в наши школи и такъва на КГБ на Съветския съюз.

130

ИТА.Ф. 1 оп 37 а.с. 2

От създаването на органите на ДС до наши дни основен критерий за зрелост са тяхната партийност, уменията им на своя участък да претворяват в живота политиката на ВМ, никога да не се отклоняват от указанията и директивите на ЦК.

Политбюро и Секретариатът наблюдават и ръководят буквално всяка по-важна стъпка на ДС. Ние от своя страна ги информирахме за своята дейност. От тази трибуна не мога да не изразим нашата голяма благодарност към Политбюро и лично към др. Тодор Живков, които с веднъж направляват нашата работа, за големото разбиране, внимание, грижи и все-странна поддръжка, която се оказва на Държавна сигурност във всяко дело за защита сигурността на държавата.

Ефикасно ръководство върху работата на окръжните управления на КДС упражняват и окръжните комитети на ВМ. Дейността на ДС е винаги открита за тях.

Бисш и неотменим принцип в работата на ДС е съблюдаването при всички условия на социалистическата законност. ДС е облечена с голяма власт. Злоупотребата с тази власт, своеволията и нарушенията на законите на страната са особено тежки престъпления, със сериозни политически последствия. Искам да ви уверим, че след Априлския пленум на ЦК в Държавна сигурност са премахнати всички условия, които могат да доведат до нарушение на законността.

Ние се ръководим от ясните указания на ЦК да не остане ненаказан нито един престъпник, но никога и при никакви обстоятелства да не засягаме честни хора.

Изключително важно направление в нашата работа е превантивната дейност - профилактиката. Държавна сигурност в своята практическа работа все по-умело съчетава метода на принуждението с метода на убеждението и превъзпитанието.

Ние считаме, че мерило за работата на ДС трябва да бъде не големият брой арестувани, разследвани и съдени български граждани или такива, занимаващи се с вражеска

100

ВПА, Ф. 1, к. 34, а. с. 52

дейност и намираци се под наш контрол, а главно спасените от политическо и морално падение лица.

Наред с това ние не забравяме, че при съчетаване на принуждението с превъзпитанието не бива да се допуска каквото и да е притъпяване на бдителността, каквото и да е подценяване на врага; че не трябва да се дава възможност на враговете на нашия народ, на шпионите и контрареволуционните елементи да се изпълзват ненаказани.

На VIII конгрес на партията Държавна сигурност беше критикувана за прилагането на неправилни методи на работа, за наблюдаването и разработването на голям брой български граждани, за използването на голям брой доброволни сътрудници, част от които произлизат от бившия вражески контингент. Сега положението е изменено. КДС строи своята работа в съответствие с твърдия курс на ЦК за социалистическа демократизация на нашето общество. Този курс не е случаен и временен, тъй като отговаря напълно на политическата и оперативната обстановка в страната. Проявите на остра вражеска дейност – подготовка за терор, диверсии и саботаж – носят изолиран характер и са плод на отделни, загубили равновесие, враждебни елементи. Вражеската дейност на контрареволуционните елементи се изразява главно във вражеска агитация, която обаче бързо секва, когато ние не се люшваме в действията си, а провеждаме ясен, категоричен и твърд курс спрямо всички, които нарушават законите на държавата.

Друга разпространена форма на контрареволуционна дейност е създаването на нелегални групички и писането на анонимни писма и позиви.

През 1966 г. ние разкрихме 12 нелегални групи със 101 участници, 3 от групите имаха националистически характер. Разкрихме и 33 автори на анонимни материали, 10 от които бяха предадени на съда и осъдени, а останалите бяха разобличени по месторабота, на общоселски събрания и пред другарски съд.

1

КГА, Ф. 1 оп. 34 а. с. 52

Очевидно е, че тази дейност, без да се подценява нито за момент, в никакъв случай не налага да работим по десетки хиляди хора, както беше преди. Сега Държавна сигурност, както беше посочено, наблюдава 3 пъти по-малко български граждани, отколкото през 1955 г., и тенденцията е към постоянно намаляване на техния брой. За наблюденията на тези лица използваме 3 пъти по-малко доброволни сътрудници, чийто качествен състав обаче е рязко подобрен. Сега само по изключение се използват лица от категорията на "бившите хора". Нашите доброволни сътрудници са хора, които обичат своята родина и имат влечение към чекистката работа.

В своята работа Комитетът за държавна сигурност се опира все по-широко на помощта на трудещите се, на политическите и обществените организации. Силата и боеспособността на Държавна сигурност е в здравите връзки, които тя поддържа с народа. По указание на др. Т. Живков ние наべлязваме допълнителни мерки за разширяване обществената ни опора, както и за оказване от наша страна по-голямо съдействие във възпитателната работа, която водят политическите организации.

Ние получаваме огромна, всеотранна помощ от КГБ на Съветския съюз. Получаваме не само консултации и съвети не съвместно провеждаме не една операция в капиталистическите и в нашите страни. Този контакт в бъдеще ние ще развиваме още повече. Изключително голяма помощ ни оказва и представителството на КГБ в България.

Все повече се разширяват братското сътрудничество и деловите ни връзки с органите на сигурността на другите социалистически държави. На най-ниско равнище се намират отношенията ни с ДС на Румъния. С УДБ на Югославия нямаме никакви контакти и не чувствуваме засега нужда от такива.

Нашите отношения с всички министерства и ведомства са принципни и делови. Ние се стремим да им оказваме помощ и съдействие в тяхната работа, а от тях ние също получаваме голяма подкрепа.

1 . . .

ЦДА, Ф 1 оз 34 а. с. 52

Другарки и другари,

Ние добре знаем, че във всяка работа и особено в нашата е крайно вредно задоволството и самоуспокоението. Виждаме добре нерешените задачи, които стоят пред нас, своите слабости и недостатъци и се борим за тяхното отстраняване. Ръководно начало за нас е указанието в отчетния доклад, изнесен от др. Т. Живков пред IX конгрес на партията: "Органите на КДС да водят занапред още по-умело и по-успешно борбата за разкриване, разобличаване и пресичане вражеската дейност на империалистическите разузнавания".

Позволете ми, другари и другарки, да ви уверя, че служителите от Комитета за държавна сигурност, минали през огъня на много ожесточени схватки с врага, са винаги готови да оправдаят с дела голямото и скъпо доверие на партията, да бранят с цялото си умение и горещо сърце завоеванията на народа в изглаждането на социалистическото ни Отечество! /Ръкопляскания/

ПРЕДС. ТАНО ЦОЛОВ: Има ли желаещи да вземат думата по така изчерпателния доклад на др. Солаков? - Няма.

Тогава Политбюро предлага да обсъдим и приемем следното решение:

110

ЦСА, Ф 2 от 37 а. с. 2

РЕШЕНИЕ

НА ПЛЕНУМА НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА ВКП,
СЪСТОЯЛ СЕ НА 23 МАРТ 1967 ГОДИНА

След като изслуша информацията на председателя на Комитета за държавна сигурност др. Ангел Солаков за "Поддривната дейност на империалистическите разузнавания и китайските разколници против НРБ и борбата на Държавна сигурност за нейното осуетяване", пленумът на ЦК на ВКП

РЕШИ:

1. Одобрява досегашната дейност на Комитета за държавна сигурност и набелязаните мерки за подобряване на работата му против подривната дейност на империалистическите разузнавания и контрареволуционните елементи срещу сигурността на страната.

Главна задача на Комитета за държавна сигурност и занаяпред да бъде борбата срещу шпионската дейност на чуждите разузнавания.

2. Задължава Комитета за държавна сигурност да взема енергични мерки за своевременно разкриване и пресичане антидържавната дейност на някои китайски и албански дипломати в България, които нарушават законите в нашата страна. Такива мерки да се предприемат и спрямо онези български и чужди граждани, които подпомагат тази дейност.

Има ли бележки по проекта? - Няма.

Моля другарите, които са съгласни с така предложения проект, да вдигнат ръка. Приема се.

Поради изчерпване на дневния ред закривам заседанието.

/Закрито в 13,40 ч./